Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Summa angelica de casibus conscientiae

Angelus <Carletus>

[Nürnberg], 10. Feb. 1492

Generalis clausula - Gula

urn:nbn:de:bsz:31-300937

Visual Library

certam ſummā furati fuerūt. Ray. tenet ꝙ neceſſitas pacis cōmunis ⁊ frequēs incorrigibilitas huius malicie hominū facit rationabilem dictā ꝯſuetudinē. Si vo agaṫ ciuiliter tunc ſi eſt manifeſtum pena quadrupli. Si vo nō eſt manifeſtū pena dupli. vt inſti. de obli. que ex delic. na. §. pena. ⁊ §. fi. Et pōt hec pena peti etiā poſt annū ⁊ imperpetuū Inſti. de ppe. ⁊ tpa. act. §. furti. Et licet primo egerit criminaliter. poterit iterū agere ciuiliter ⁊ econtrario. C. qñ ciui. ac. preiu. cri. l. vnica. ⁊ l. fi. ff. e. ti. An autē hec pena in conſcientia ſit ſoluēda. dic ꝙ non. vide. ī. lex. §. iiij.

51 ¶ Vtrum fur poſſit occidi a priuato. vide homicidium. j. §. v.

52 ¶ Vtruꝫ fur ſit excōmunicatus q̇ furatur calices paramēta. ⁊ hmōi ſacra: Rñ. Pa. in. c. ex lr̄is. co. ti. ꝙ nō. niſi cū furto vel fregerit oſtia eccleſie vl' armaria vel feneſtras ⁊ hmōi. facit. c. conqueſtus. de fo. cōpe. ⁊ c. conqueſti. de ſen. excō. et quod ibi no. vide excōicatio. v. caſu. vj.

53 ¶ Vtrū fur qui ſuſpendiṫ ſit ſepeliendus in cimiterio: R. Pa. in. c. ij. co. ti. ꝙ ſic ⁊ oēs alij q̇ ꝓpter ſua delicta vita priuanṫ. ⁊ etiā oia alia ſacra miniſtrāda ſi peniteant de pctō. vt eſt tex. in. c. fina. xiij. q. ij. nec valet conſuetudo in contrariū. cle. j. de pe. ⁊ re. glo. tñ in. d. c. fi. dicit verū quo ad ſepulturā dūmō fiat de auc̄te principis. allegat. ff. de cadaue. puni. l. j. ⁊ bene. nec cle. loquiṫ niſi de ſacramētis reprobās contrariam conſuetudinem.

g **Eneralis** clauſula continet oia niſi contraria mēs appareat teſtatoris. ff. de peculio. l. q̇ penu. legat. C. de inoffi. teſta. l. ſi quādo. ī glo. Non enī videtur quis generaliter cōcedere quod ſpecialiter non eſt conceſſurus. C. que res pigno. oblig. po. l. j. in glo. nec etiam maiora expreſſis. niſi ſpāliter cōmittātur. ff. de pen. l. pomponius. in pn. ⁊ l. mandato.

1 ¶ Generali per ſpeciale ꝓculdubio derogatur. de reſcrip. paſtoralis.

2 ¶ In generali mādato multa ſunt q̄ nō intelliguntur niſi exprimanṫ de offi. le. c. j. in glo.

3 ¶ In generali locutione pſona loqns intelligiṫ excepta. c. petitio. in glo. de iureiur. cum cōcordantijs ibi poſitis. vñ ſi ꝓmiſi tibi dare aliq̇d ꝯ omnē hominem non teneor dare contra me.

g **ladius** non eſt reddendus furioſo effecto etiaꝫ ſi iuraſſet. xxij. q. ij. ne quis arbitretur. Et facit ad probandū ꝙ ex iuramento vel voto nō tenetur hō qñ venit ad eū caſum in quo nullo modo iuraſſet vel iurare non potuiſſet.

Loriavana vide vana gloria

g **ratia** accipitur multipliciter aliquā do ꝓ amore ⁊ ſic accipitur i. c. j. como. aliqñ pro ꝯfeſſione beneficij ſeu alicuius indulgentie vel auctoritatis. ſicut de. grē de reſcrip. ⁊ qd̄ hr̄ in regula. qd̄ ob gratiam li. vj. Et intellige qñ ad illud beneficiū faciendum nō ē obligatus. qꝛ qui facit id ad qd̄ ē obligatus rōne naturali nō facit grām. vt dicit Bal. in. c. j. §. hec ſacra. de pace iur. fir. in verbo p grām eccleſie. ⁊ facit text. p̄dictus ꝓ eo. ⁊ l. titius. ff. de obſeq. patro. Aliqñ accipitur pro dono ſpūſſancti. j. q. j. grā. ⁊ in cle. j. de magiſtris in glo. ⁊ per magiſtruꝫ in. ij. ſen. Et hec ē duplex. ſ. grā gratis data. Et hec ſtat cū peccato mortali. Et eſt omne bonū additū naturalibꝫ nr̄is ſicut grā predicandi ꝓphetandi faciendi miracula ⁊ hmōi. Alia dicitur gratū faciēs. Et hec ſm Rica. in. ij. di. xxvj. ar. j. q. j. non differt a charitate ſm aliq̇d abſolutum. Et ideo idē ē realiter ꝙ charitas ſm Fran. de may. in. ij. diſt. xxix. q̄a q̄ non pñt ſeparari ſunt idē realiter. Sed p rōnes formales reſpectiuas differūt quia habēt habitudines diuerſas habentes diſtinctos terminos. Charitas enī dicitur ad obiectum. ſ. eſſentiam diuinā ꝫ nullus eſt in grā eſſentie diuine ꝫ voluntatis. ⁊ ita differunt formaliter. ⁊ placet licet alij teneāt aliter. hec nūq̄ poteſt eſſe cum peccato mortali. ⁊ ſine hac nullus ſaluabitur. De quo vide per theologos in ij. di. xxvij. ⁊ xxviij.

¶ Vtrū bānitus ꝓpter aliqd̄ delictum cuius bona ſunt cōfiſcata ſi a dn̄o recipiatur ad grām eo ip̄o ſit reſtitutus ad bona ⁊ remiſſa ſibi culpa: R. q̇dam tenent ꝙ ſic ꝓpter tex. in. l. j. §. fi. ff. de q̄ſti. vbi dicit Bar. ꝙ bannitus qñcunqꝫ recipitur ad grām principis videṫ reſtitutus. Idem vr̄ etiā ſenſiſſe in. l. fi. ff. de iniam pa. Sed ſalicetus in. d. l. fi. dānat dictuꝫ Bar. ⁊ dicit cū Cy. ibidē ꝙ nō reſtituitur ⁊ magis placet p tex. in ti. de pace conſtan. in principio i verbo plenitudinē grē nr̄e receptus ⁊ ibi dicit Bal. ꝙ quādo quis recipitur ad plenitudinē grē ꝙ remittūtur culpe ⁊ reſtituiṫ ad fauores. Ergo quādo ſolum ſimpliciter ad grām recipitur nō reſtituitur ⁊ merito. Facit etiā quia reſcripta fiſco dānoſa in dubio ſunt reſtringenda ad minus preiudicium. ar. l. ſi qñ. C. de op. publi. ⁊ Bart. intelligendus eſt qñ faciens gratiam mandat ſententiam vel bannū cōzelari. quia adducit. §. fi. predictum. quod no. Vid̄ ſupra damnatus. §. ij. 1

¶ Vtrū grā ſcd̄o mō accepta cōceſſa alicui per papam expiret per mortē eius: R. quidam doc. tenēt ꝙ ſi grā cōceſſa habet annexā iuriſditionē ⁊ ſit conceſſa ſine lr̄is ꝙ expirat. Si vo nō habet annexā iuriſditionem. ſic nō expirat etiā ſi ſit cōceſſa ſolo verbo. Sed Io. an. in prologo ſup. vj. li. in nouella tenet ſimplr̄ ꝙ nō expirat etiā ſolo verbo ꝯceſſa. Idē tenet Archi. ibidem ⁊ ſic eſt verius per cle. dudū. de ſepulturis. 2

¶ Quid de grā cōceſſa ab inferioribꝫ pape. Vtruꝫ expiret morte. vide indulgentia. §. vij. 3

g **radus** conſanguinitatis ⁊ affinitatis quomō cōputantur. vide. ī. matrimonium. iij. impedimēto. vj. ⁊ xv.

uerra quomodo ⁊ quando ſit licita. vide. s. bellum.

ula eſt inordinatus appetitꝰ ſm Auguſti

¶ Quot ſunt eius ſpēs: R. Gre. xx. lib. mora. ⁊ poniṫ de cōſe. di. v. q̇nqꝫ modis 1

ſunt quinq̃. Prima ſpēs eſt qñ hora preuenitur de
bita de quo habes de cōſe. diſt. j. c. ſolent. Secunda
quando cibos lautiores querit ꝙ conueniat eius
qualitati. de quo. xlj. diſ. c. j. ij. ⁊. iij. Tercia quādo
nimis ſtudioſe ⁊ accurate cibos pparat de q̄ dic
vt. xlj. diſ. c. iij. Quarta quando nimis comedit vl'
bibit ꝙ menſura refectionis exigat. Quinta quan
do cum nimio deſiderio affectatur de quo diſtinc.
xlj. c. j. vnde verſus. Propere laute nimis ardenter
⁊ ſtudioſe.
¶ Utrum gula ſit peccatū mortale: Rñ. Alex. de
2 ales in cōpendio ſuo. ꝙ appetitus cōmedendi vel
bibendi poteſt eſſe quinq̃ modis. Primo cibū vl'
potū ſolūmō appetendo. ⁊ hoc nullū eſt peccatū.
quia naturale eſt. Secundo quando tali appetitui
adiungitur delectatio in cibo vl' potu. Et ſic eſt ve
niale peccatum. Tercio quando tali appetitui ad
iungitur tranſgreſſio alicuius precepti. puta quia
frangit ieiuniū de precepto ad qd̄ obligatur ſic eſt
mortale peccatū. Quarto quando tali appetitui fi
nali affectu inheret. puta paratus facere quecunq̃
vt eū ſequatur ſic eſt mortale. ⁊ grauius ſicut fecit
eſau. Quinto quādo ppter talem delectationē ap
petitus ducit totā vitā ſuā hmōi delectationibꝫ de
putare ſicut diues q̄ epulabatur quotidie. Et hoc
ē multū vicinū mortali. addo. vj. p clariori intelli
gentia. quando tali cibo vel potu ſeu tanto ſcienter
⁊ aduertenter vti vult qd̄ notabile nocumentum
pprie pſone pſtat. puta tm̄ bibit vl' comedit aduer
tenter ꝙ perdit vſum rōnis. quia tunc peccat mor
taliter. Similiter ſi comedit aliquid ſciēter quo no
tabilem infirmitatem vel malū incurreret eēt mor
tale. quia contra preceptū Math. xxij. diliges pri
mum tuum ſicut teipm. Secus ſi inaduertenter ni
ſi ita eſſet frequens ꝙ teneretur aduertere. ſicut di
cimus de ebrietate. xxv. diſ. §. alias ea demum. vel
etiā ſecus ſi modicū nocumentū ex tali cibo incur
rat aut veriſimiliter credat incurrere. ſicut infirmꝰ
qui potius vult pati augmentum febris ꝙ ſitim ⁊
hmōi. quia tūc eſt veniale.
3 ¶ De ieiunio ⁊ hora comedendi ⁊ cibis qbꝫ veſci
licet. vide. ſ. ieiuniū.
4 ¶ Quot ſunt filie gule. R. ꝙ ſunt. vj. Prima ebrie
tas. Scđa ebetudo mentis. Tercia inepta leticia.
Quarta multiloquiū. Quinta ſcurrilitas. Sexta
immūditia. de quibus in ſuis capitulis.

Abitus aliquādo dicit̄ quedam
qualitas animi acquiſi
b ta ex frequētatis actibꝫ vel ex vno mul
tū vehemēti quo anima facilit̄ diſponi
tur ad aliquid faciendū q̄ differt a diſpoſitione. q2
illa de facili mobilis. ſ3 habitus de difficili ſm Ari.
in predicamento q̄litatis. aliqñ dī veſtis ſeu tegu
mentum quo hō tegitur de quo in. c. precipimus.
xxj. q. iiij. ⁊ de vi. ⁊ ho. cle. c. deus qui.
¶ Quō autem ſit peccatum in veſtimētorꝫ ornatu
1 vide Ornatus.
¶ Quali habitu debēt vti clerici: Rñ. glo. in ſum.
2 xxj. q. iiij. ꝙ poſſunt vti pannis etiā pcioſis ſm cō
ſuetudinē regionis vt cōforment ſe moribus eorū
inter quos viuunt. ⁊ ne vileſcat clericalis dignitas
vt. lxxx. di. epi. de quo vide. ſ. clericus. iiij. ⁊. ſ. Or
natus.
¶ Qualis debet eē habitus religioſi: Rñ. ſimiliter 3
ſm ſtatuta ſue regule. ita tm̄ ꝙ cōueniat religioni ⁊
penitentie. vt. xx. q. j. c. vidua.
¶ Quo tēpe debet vti habitu religionis: Rñ. ꝙ
omni tpe lectulo quieſcens. ſeu in quocūq̃ loco cō 4
ſiſtens. vt dī in. d. c. vidua.
¶ Utrum peccet mortaliter religioſus dimittens 5
habitum: Rñ. ꝙ ſic ſine cauſa rationabili ⁊ eſt ex
cōmunicatus. de quo vide ſupra Excōicatio. vij.
caſu. xxvij.
¶ Utrū liceat tam clerico ꝙ religioſo ex cauſa rō 6
nabili occultare habitum ſeu trāſformare: Rñ. ꝙ
ſic. vt in. d. c. clerici officia.
¶ Utrū vir poſſet vti veſte mulieris vel ecōtrario: 7
Rñ. ꝙ non. immo videt̄ pctm̄ mortale. q2 pōt ex
cōmunicari. vt. xxx. diſt. ſi q̄ mulier ⁊ ſm aliqs ſunt
excōmunicati ſ3 nō credo.
¶ Quid de vtente habitu monachali vel alio reli 8
gioſo cū luduba. Rñ. glo. in. c. cum decorē de vi. ⁊
ho. cle. ꝙ prohibitū ē. Et ſic videt̄ mortale peccatū
⁊ grauiter puniendus. vt in auten. de ſanc. epiſ. §.
vlti. C. de epiſ. audi. l. minime.

ebetudo mentis eſt groſſities in
tellectus qua homo nō
b poteſt pertingere ad cognitōnem rei. ni
ſi p multa ei ſit expoſita. nec tūc etiam p
fecte poteſt cōſiderare omnia que ptinent ad rōnē
rei. ⁊ dicitur hebes eo ꝙ acuto opponitur. Acutū
enī eſt penetratiuū. ita hebes ſiue obtuſum ē ꝙ nō
poteſt penetrare. Unde inquantū importat debili
tatem mentis circa ſpūalia conſideranda ſic oppo
nitur dono intellectus qd̄ ſubtiliter penetrat. ⁊ dif
fert a cecitate mentis. q2 iſta importat omnimodā
pnationē cognitionis ſpūalis. ſ3 hebetudo non. q2
nō totaliter pnat cognitione.
¶ Utrū hebetudo ſit peccatū: R. ꝙ intantū qua 1
tum habet rōnem voluntarij ſicut ⁊ cecitas men
tis. vt patet in eo q̄ eſt affectus circa carnalia ⁊ de
ſpūalibus ſubtiliter diſcutere faſtidit vel negligit.
Hec oīa ex ſancto Tho. ſcđa ſcđe. q. xv. arti. ij. Ex
quo patꝫ. ꝙ nō ē mortale niſi qñ voluntarie ita im
plicat ſe terrenis ꝙ omittit illā diſcuſſionem que de
neceſſitate ſalutis eſt. ſicut in confitendo peccata vl'
in cognoſcendo neceſſaria ad ſalutē ⁊ eſt filia gule.
ſm Gre. xxxj. moralium.

edificans in ſolo alieno de ſuo
de iure efficitur hedi
b ficium dñi ſoli. inſti. de re. diui. §. ⁊ ex di
uerſo. Secus ſi in littore maris vt piſca
tioni intendat caſam edificauerit. quia q̄diu caſa
durauerit ſua eſt. vt in. l. inſtiū. ff. de re. diui. Fallit ſ3
ꝙ hedificium nō efficit̄ dñi fundi. qñ hedificatum
eſt de rebus eccleſie. quia ſolum cedit edificio. xij.
q. ij. apoſtolicos ſm Jo. ibidem. ⁊ in. c. veſtigādū.
de peculio. ſm Ber. intellige tamen ꝙ eccleſia ſol
uet pciū ſoli. Similiter intellige predicta quādo ſci
enter quis hedificat ī alieno ſolo. quin ſi bona fide
credēs hedificare in ſuo. hedificat in alieno in con
ſcientia tenet̄ dñs ſoli vel ad vendendū fundū ed

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg